

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8
ส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship Between Disclosure of Financial Reporting Standards No. 8

Operating Segments and Securities Prices of Listed Companies in the

Stock Exchange of Thailand in SET100 Group

สุชาติ แสงศรี¹ และกุลวดี ลิ้มอุสันโน²

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

E-mail: Bank.suchawadee@gmail.com

² อาจารย์ ผศ.ดร. สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, Kulwadee.l@psu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 186 บริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ.2559-2561 โดยใช้แบบเก็บข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงาน การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ เช่น ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ในการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ตัวแปรตาม คือ ราคาหลักทรัพย์ และตัวแปรควบคุมคือ ขนาดของกิจการ ศักยภาพของผู้สอบบัญชี ผลขาดทุนจากการดำเนินงานและประเภทอุตสาหกรรม จากการศึกษา พบว่า ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานแต่ละรายการหลักมีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกรายการ โดยเรื่องที่มีการเปิดเผยมากที่สุด ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป รองลงมาคือ กำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์และหนี้สิน การกระทบยอด ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการ เขตภูมิศาสตร์ ลูกค้านำรายใหญ่ ทั้งนี้ผลการวิจัยพบอีกว่า การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์เป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐาน

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน, ราคาหลักทรัพย์

Abstract

This research aimed to investigate the level of segment disclosure by the Thailand Financial Reporting Standard No.8 and to test the relationship between the level of segment disclosure and stock price of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. Using 186 firms as the samples, annual reports during 2016 to 2018 were use to quantify the level of segment disclosure. Description analysis and multiple regression were used to analyze the data. As the results, there was an increase of segment disclosure during period being study. The most common segment disclosure was general information following by gain, Asset and liability, product information, and majority customer. Moreover, it was a negative relationship between segment disclosure and stock price.

Keywords: Segment Disclosure; Stock Price.

1. บทนำ

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีแห่งประเทศไทย (IASB) ได้ออกมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน เพื่อใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 14 ในปี พ.ศ.2556 มีการบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการดำเนินธุรกิจหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขายผลิตภัณฑ์ ให้บริการต่าง ๆ หรือบริษัทที่ดำเนินงานหลาย ๆ ประเทศ เนื่องจากธุรกิจเหล่านี้มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจจึงต้องทราบการดำเนินงานของกิจการตลอดเวลา โดยเฉพาะส่วนฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินนั้น สามารถประเมินลักษณะและผลกระทบทางการเงินของกิจกรรมทางธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่กิจการดำเนินอยู่ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) องค์ประกอบหลัก ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน ที่กิจการต้องเปิดเผย ดังนี้ 1) ผลกำไรหรือผลขาดทุนของส่วนงานดำเนินงาน 2) สินทรัพย์ของส่วนงานดำเนินงาน และ 3) หนี้สินของส่วนงานดำเนินงานและรายการรับและค่าใช้จ่าย IFRS 8 ได้ให้หลักการและมีข้อกำหนดให้กิจการต้องมีการอธิบายถึงตัวชี้วัดผลกำไรขาดทุนของส่วนงาน และหนี้สินของส่วนงานแต่ละส่วน หากมีการนำเสนอตัวชี้วัดเป็นประจำต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดด้านการดำเนินงาน ซึ่งอาจจะเป็น กรรมการผู้จัดการ หรือกลุ่มบุคคล เช่น คณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการตัดสินใจการจัดสรรทรัพยากรให้ส่วนงานดำเนินงานภายในบริษัท และยังประเมินผลการดำเนินงานของส่วนงานต่าง ๆ (อังครัตน์ เจริญจริวัฒน์, 2555, น.4)

ปัจจุบันตลาดหุ้นไทยมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้เป็นที่น่าสนใจต่อนักลงทุนหลากหลายประเภท ทั้งนักลงทุนปัจจุบันที่เป็นมืออาชีพและนักลงทุนรายใหม่ที่เป็นมือสมัครเล่น เข้ามาลงทุนเพื่อหาผลตอบแทนจากตลาดหุ้นไทย เนื่องจากเกรงว่าจะเสียโอกาส อาจขาดประสบการณ์และความรู้พื้นฐานระหว่างราคาหุ้นกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ หรือที่เรียกกันว่า รายได้ประชาชาติและสภาวะเศรษฐกิจในต่างประเทศ ซึ่งปัจจัยที่กล่าวนี้มีผลกระทบต่อดัชนีหลักทรัพย์และราคาหุ้นในระยะยาว เพราะบางส่วนอาจจะสะท้อนไปถึงการคาดการณ์ผลการดำเนินงานของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมหรือของแต่ละบริษัทที่มีผลการดำเนินงานแตกต่างกันไป รวมถึงปัจจัยทางการเมืองและสังคม เช่น ภัยทางธรรมชาติ การประท้วง การก่อการร้ายของกลุ่มต่อต้าน เป็นต้น การใช้ข้อมูลข่าวสารภายในบริษัทที่มีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานในอนาคต อาจกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาหุ้นระยะสั้นและระยะยาวได้ ซึ่งความเป็นจริงแล้ว ย่อมเกิดภาวะการขายหุ้น เพื่อเกร็งกำไรและเกิดการขายเทตาม ๆ กัน ส่งผลให้ราคาหุ้นบางตัวปรับลดลงจนต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง นักลงทุนรายย่อยที่ไม่ได้ติดตามความเคลื่อนไหวของราคาหุ้นอยู่สม่ำเสมอ อาจจะส่งผลกระทบต่อขาดทุนและออกจากตลาดหลักทรัพย์ไปกับทัศนคติที่ไม่ดีต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ และตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดให้คณะกรรมการมีบทบาทเกี่ยวกับ การเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใส และความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัท เพื่อแสดงให้เห็นถึงมาตรฐานการจัดการที่ดีเป็นแนวทางให้บริษัทนั้นถือปฏิบัติอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจของบริษัทและการเติบโตของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อไปอย่างมีเสถียรภาพ เพราะฉะนั้นการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงาน มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นหรือไม่และมีความเชื่อมั่นในการลงทุน นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์แก่การคาดคะเนราคาหุ้นของบริษัทที่เข้าไปลงทุน ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นแหล่งระดมเงินทุนที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างไรก็ตามทางคณะกรรมการต้องปฏิบัติตามที่

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดบทบาทคณะกรรมการให้มีการเปิดเผยข้อมูล ความโปร่งใสและความรับผิดชอบ เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้ถือปฏิบัติต่อการดำเนินธุรกิจ การใช้ข้อมูลในงบการเงินจะช่วยให้ผู้ลงทุนสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงของราคาหุ้นได้ดี ที่เรียกว่า “การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน” การค้นคว้าอิสระนี้จะให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงานต่อราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงราคาหุ้นมากน้อยอย่างไรและการศึกษาดังกล่าวทำให้สะท้อนถึงราคาหุ้นของบริษัท เพื่อหาผลกำไร ผลตอบแทนและป้องกันความเสี่ยงต่อการลงทุน เป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ถือหุ้นและประชากรทุกกลุ่มอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

1. ใช้เป็นฐานข้อมูลให้แก่ผู้วิจัยและผู้สนใจในอนาคต เพื่อเป็นแนวทางในการขยายขอบเขตงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคตได้
2. เพื่อให้ทราบการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงาน ทำให้นักลงทุนได้ทราบสถานการณ์ของการเปิดเผยข้อมูลเป็นประโยชน์ในการสนับสนุนหรือขัดแย้งทฤษฎีตัวแทนที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงานต่อราคาหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

1. เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางให้กับผู้ใช้งบการเงินและผู้ที่เกี่ยวข้องในวิชาชีพบัญชี ได้รับรู้และ เข้าใจในมาตรฐานการรายงานทางการเงินไทยสำหรับ กิจกรรมที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ
2. ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้สอบบัญชี นักวิเคราะห์การเงิน ตลาดหลักทรัพย์และสภาวิชาชีพบัญชี เป็นต้น ในการให้ธุรกิจมีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี รวมถึงการพิจารณาปรับปรุงมาตรฐานการรายงานให้เหมาะสมทันสมัยต่อโลกปัจจุบัน

4. การพัฒนาสมมติฐาน

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ตลาดหลักทรัพย์ฯ ในการเปิดเผยข้อมูลที่มีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุนและยังสามารถทำให้ผู้ลงทุนทุกกลุ่มเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน หากมีกรณีที่อยู่ช่วงเวลาที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ ต้องมีระบบในการดูแลรักษาข้อมูลนั้น โดยมีทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีว่าด้วยกฎหมาย ที่สามารถชี้แจงแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทกับความคาดหวังของสังคม เพื่อ

รักษาความถูกต้องและมั่นใจว่าบริษัทดำเนินงานภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงินและบรรทัดฐานของสังคม มีบางงานที่น่าทึ่งที่ความชอบธรรม ไปอธิบายการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมและข้อมูลของบริษัทตามแม่บทการบัญชี Sanford and Eprile (1995) พบว่า นักลงทุนส่วนมากจะลงทุน โดยผ่านตลาดหลักทรัพย์และระบบทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนักลงทุนเหล่านั้นมีความเชื่อมั่นในการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทมหาชนในการพิจารณาเพื่อที่จะตัดสินใจลงทุนในบริษัทเหล่านั้น จากงานวิจัยของ Lang and Lundholm (1993) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทกับผลการดำเนินงานโดยได้ประเมินจากปริมาณความเพียงพอของการเปิดเผยข้อมูลบริษัท มีการพิจารณาจากข้อมูลที่เผยแพร่ประจำปี ข้อมูลที่เผยแพร่ตามไตรมาส ข้อมูลของการเปิดเผยข้อมูลในบริษัทนั้นวัดได้จากการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลในปี ค.ศ. 1985 ถึง 1989 ผลการศึกษาพบว่าคะแนนการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทจะเพิ่มสูงขึ้น ถ้าผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้น หากมีผลการดำเนินงานดีขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของการกำหนดราคาหุ้น ทำให้มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์

H_1 : การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ในการศึกษาครั้งนี้ยังใช้ตัวแปรควบคุมในการศึกษา คือ ขนาดของกิจการ ศักยภาพของผู้สอบบัญชี และผลขาดทุนจากการดำเนินงานและประเภทอุตสาหกรรม ซึ่งมาจากการทบทวนวรรณกรรมในอดีต กล่าวว่าการดำเนินงานของบริษัทที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลตามความสมัครใจ (Eng & Mak, 2008) นอกจากนี้ สุมาลี หดคำ (2559) ยังพบว่าขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับราคาหลักทรัพย์ เนื่องจากบริษัทขนาดใหญ่จะมีการเปิดเผยข้อมูลมากกว่าขนาดเล็ก โดยปกติบริษัทขนาดใหญ่จะเป็นที่น่าสนใจของสาธารณชนจึงเป็นเหตุที่จำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้น และ Birt et al. (2003) และ อลิศรา ผลาวรรณ (2547) ยังกล่าวว่า รายงานประจำปีของบริษัทขนาดใหญ่นั้นจะถูกนักวิเคราะห์ทำการพิจารณามากกว่าบริษัทขนาดเล็ก และยังพบว่า บริษัทสอบบัญชี Big 4 มีความน่าเชื่อถือในประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ความสามารถในการจัดการทรัพยากรบุคคล และความทันเวลาของผลงานการตรวจสอบ จากการทบทวนงานวิจัยในอดีตของ ยวดี เครือรัฐดิกาล (2560) ได้อธิบายไว้ว่า บริษัทสอบบัญชี Big 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์และมีความสัมพันธ์อย่างมากในระดับการเปิดเผยข้อมูลที่สูงกว่า (Birt et al., 2003 และ อลิศรา ผลาวรรณ, 2547) และ Jalira and Devi (2012) พบว่าบริษัทสอบบัญชี Big 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน (Ball & Brown, 1968 and Beaver, 1968) งานวิจัยในอดีตยังพบว่า ข้อมูลบัญชีพบว่ากำไรสุทธิทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ จะมีการสังเกตจากพฤติกรรมของราคาหลักทรัพย์ ในช่วงที่มีการประกาศกำไรสุทธิ ซึ่งมีประโยชน์อย่างมากต่อนักลงทุน ส่วนผลขาดทุนจากการดำเนินงาน Kitimanaskul (2010) and Promtong (2007) พบว่าผลขาดทุนจากการวัดมูลค่าของสินทรัพย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อผลตอบแทนของราคาหลักทรัพย์ โดยจะสะท้อนถึงความเสียหายของผลการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลบัญชีตัวอื่น ๆ ที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์เช่น กำไรต่อหุ้น มูลค่าตามบัญชีสินทรัพย์ไม่มีตัวตน กระแสเงินสด เป็นต้น ผลขาดทุนจากการดำเนินงานยังเป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักลงทุนในการตัดสินใจเลือกลงทุนในบริษัท ทั้งนี้ ประเภทอุตสาหกรรมเดียวกันมักจะประสบปัญหาหรือสิ่งแวดล้อมคล้ายกัน และมีการเปิดเผยข้อมูลไปในทิศทางเดียวกัน Gary M. Entwistle (1998) พบว่า ประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับการเปิดเผยข้อมูล ส่วนงานดำเนินงานของแต่ละอุตสาหกรรมจะมีระบบการทำงานที่แตกต่างกันออกไป

5. วิธีดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากการรายงานประจำปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 โดยใช้กระดาษทำการในการเก็บข้อมูลที่ประยุกต์มาจากรายงานวิจัยในอดีต (Busco et al., 2013 ; AI – Tuwaijri et al., 2004) หลักเกณฑ์การรายงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินของไทยและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SET100 มีส่วนได้เสียสาธารณะ (บริษัทมหาชน) เป็นการดูแลทรัพย์สินของกลุ่มบุคคลภายนอกในวงกว้าง เช่น สถาบันการเงิน บริษัทหลักทรัพย์ ซึ่งบริษัทเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่จัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศอย่างเต็มรูปแบบที่เรียกสั้นๆ ว่า มาตรฐานชุดใหญ่ (คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี, 2558) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ค่าสหสัมพันธ์ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้มีการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวัดค่าตัวแปร

คำย่อ	ตัวแปร	การวัดค่า
ตัวแปรตาม		
Y	ราคาหลักทรัพย์	ราคาปิดของหุ้น ปี 2559 ถึง 2561 (บาท:หุ้น)
ตัวแปรอิสระ		
X ₁	การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	หากมีการเปิดเผยรายการใดในกระดาษทำการจะให้คะแนนเท่ากับ 1 และหากไม่ได้เปิดเผยจะให้คะแนนเท่ากับ 0
ตัวแปรควบคุม		
X ₂	ขนาดกิจการ	วัดค่าจาก ค่าลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวม (ศิลาพร ศรีจันทเพชร, 2560)
X ₃	ศักยภาพของผู้สอบบัญชี	วัดค่าจาก ตัวแปรหุ่น (1= Big4, 0=Non-Big4) (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และคณะ, 2562)
X ₄	ผลขาดทุนจากการดำเนินงาน	วัดค่าจาก ตัวแปรหุ่น (1= ขาดทุน, 0=ไม่ขาดทุน) (เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย และคณะ, 2562)
X ₅	ประเภทอุตสาหกรรม	ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) โดยจำแนกเป็น 2 ค่า คือ 0 และ 1
E	ความคลาดเคลื่อน	

6. ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี งบการเงิน ข้อมูลทั่วไปของบริษัทและได้ทำการประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของแต่ละบริษัทและอัตราส่วนทางการเงิน โดยจะนำข้อมูลมาทำการประมวลและนำมาวิเคราะห์ผลจึงใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการหาค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานจำแนกตามรายการหลักในการเปิดเผยข้อมูล

รายการที่กำหนดให้เปิดเผย ข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน*					
	พ.ศ. 2559		พ.ศ. 2560		พ.ศ. 2561	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1. ข้อมูลทั่วไป	0.512	0.391	0.785	0.276	0.804	0.345
2. กำไรหรือขาดทุน สินทรัพย์ และหนี้สิน	0.246	0.157	0.451	0.382	0.483	0.279
3. การวัดมูลค่าผลกำไรหรือ ขาดทุน สินทรัพย์และ หนี้สินของส่วนงาน	0.187	0.231	0.271	0.176	0.302	0.394
4. การกระทบยอด	0.191	0.239	0.258	0.316	0.310	0.416
5. ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และบริการ	0.497	0.402	0.514	0.447	0.569	0.481
6. ข้อมูลเกี่ยวกับเขต ภูมิศาสตร์	0.362	0.357	0.453	0.412	0.496	0.401
7. ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าราย ใหญ่	0.322	0.318	0.399	0.311	0.477	0.502
รวม	0.331	0.299	0.447	0.344	0.491	0.402

*ระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน โดยใช้การคำนวณดัชนีการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นอัตราส่วนระหว่างคะแนนรวมที่บริษัทนั้นได้รับจริงต่อคะแนนสูงสุดที่

ตารางที่ 3 แสดงสถิติเชิงพรรณนาเกี่ยวกับตัวแปรควบคุม

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ขนาดของกิจการ (ล้านบาท: หน่วย)	1,750.55	3,155,090.81	386,013.53	755,583.84
ค่าลอกการพิมพ์ของ สินทรัพย์รวม	7.47	14.95	11.64	1.56
ตัวแปรควบคุมที่เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable)				
	ตัวแปร		จำนวน	ร้อยละ
ประเภทสำนักงานสอบบัญชี				
-	ใช้บริการบริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4)		162	87.09

ตัวแปร	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- ใช้บริการบริษัทสอบบัญชีที่ไม่ใช่บริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big4)			24	12.9

ตารางที่ 4.1.1 วิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาเกี่ยวกับตัวแปรควบคุม (ต่อ)

ผลขาดทุนจากการดำเนินงาน

- บริษัทที่มีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน	9	4.84
- บริษัทที่ไม่มีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน	177	95.16

ตารางที่ 5 แสดงราคาปิดของราคาหลักทรัพย์ ปี พ.ศ. 2559 - ปี พ.ศ. 2561

ราคาหลักทรัพย์	พ.ศ. 2559		พ.ศ. 2560		พ.ศ. 2561		เฉลี่ย	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน
		เบี่ยงเบนมาตรฐาน		เบี่ยงเบนมาตรฐาน		เบี่ยงเบนมาตรฐาน		เบี่ยงเบนมาตรฐาน
ราคาปิด	44.69	73.39	51.23	81.77	56.02	81.96	50.65	78.85

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบค่าสหสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปร (Variable)	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅
Y	1					
X ₁	.207	1				
X ₂	.238**	-.032	1			
X ₃	-.211**	-.171**	.0239**	1		
X ₄	.052	.048	-.086	0.59	1	
X ₅	.066	.025	-.106*	.085	.032	1
VIF		1.024	1.109	1.002	1.032	1.047

*ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05, **ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.01

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เริ่มจากการหาความสัมพันธ์ของตัวแปร เพื่อเป็นทดสอบว่าตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้แต่ละตัวนั้น มีความสัมพันธ์ และมีความเป็นอิสระต่อกันหรือเป็นตัวเดียวกันหรือไม่ หากตัวแปรที่นำมาทดสอบมีความสัมพันธ์กันสูงเกินไปหรือ ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity การตรวจสอบ Multicollinearity ใน การศึกษาครั้งนี้จะใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) โดยดูจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ซึ่งหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าใกล้ 1 หรือ -1 แสดงว่าตัวแปรนั้น มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง แต่ในทาง กลับกันหากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ โดยทั่วไปเกณฑ์ ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ใช้ออกความสัมพันธ์จะต้องมีค่าน้อยกว่า 0.7 (HinKle D.E., 1998) ผลการตรวจสอบ พบว่าค่า VIF มีค่าอยู่ระหว่าง 1.002 ถึง 1.109 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังทดสอบหาค่า Variance inflation factor (VIF) หากค่า VIF มากกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอีกตัวหนึ่งด้วยและสามารถนำไปวิเคราะห์ สมการความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) มีสมการดังนี้

$$Y = \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \beta_5 X_5 + \epsilon$$

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบความถดถอยเชิงพหุแสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย

ตัวแปร	t	Sig
(Constant)	-3.089	.003
การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน	2.563	.017
ขนาดกิจการ	1.945	.056
ศักยภาพของผู้สอบบัญชี	4.122	.000**
ผลขาดทุนจากการดำเนินงาน	0.189	0.054
ประเภทอุตสาหกรรม	1.318	.018
R Square		.306
Adjusted R Square		.210
F-Value (Sig)		10.026(.000)

*ระดับนัยสำคัญที่ 0.01, **ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ผลการทดสอบความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ศักยภาพของผู้สอบบัญชี (P-Value = 0.000) และมีระดับ นัยสำคัญที่ 0.05 มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงาน ขนาดของกิจการ ผลขาดทุนจากการดำเนินงาน ประเภทอุตสาหกรรม มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคา หลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01

7. บทสรุป การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

บทสรุปของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับวัตถุประสงค์ และอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. สรุปผลระดับการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่องส่วนงานดำเนินงานของบริษัทย่อยที่ระบุไว้ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนงานดำเนินงานของบริษัทย่อยที่ระบุไว้ในปี พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2561 รายการที่ต้องเปิดเผยข้อมูลภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงาน จากการศึกษาพบว่า ข้อมูลทั่วไป ปัจจัยที่กิจการใช้ในการกำหนดส่วนงานที่รายงาน รวมถึงประเภทของผลิตภัณฑ์และบริการที่ก่อให้เกิดรายได้ของแต่ละส่วนงานที่รายงาน มีค่าเฉลี่ยที่สูงเพิ่มขึ้นทุกปีเมื่อเทียบกับปีก่อน ๆ ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยเท่ากับ 0.512 หรือร้อยละ 51.20 ในปี พ.ศ. 2559 ส่วนในปี พ.ศ. 2560 และปี พ.ศ. 2561 คิดเป็นร้อยละ 78.50 และ 80.40 พบว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างปี มีการเปิดเผยข้อมูลเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลในส่วนข้อมูลทั่วไปค่อนข้างสูง และรายการที่มีการเปิดเผยข้อมูลน้อยที่สุด คือ การวัดมูลค่าของแต่ละรายการของส่วนงานที่รายงานต้องเป็นเกณฑ์ที่ใช้รายงานต่อผู้มีส่วนได้เสียสูงสุดด้านการดำเนินงานเพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรให้กับส่วนงานและประเมินผลการดำเนินงาน ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลค่าเฉลี่ยของแต่ละปี พ.ศ. 2559 ปี พ.ศ. 2560 และ ปี พ.ศ. 2561 มีดังนี้ 0.187 0.271 และ 0.302 คิดเป็นร้อยละ 18.70 27.10 และ 30.20 ซึ่งพบว่ามีความค่อนข้างต่ำ เนื่องจากไม่ได้ทำการวัดค่าของแต่ละส่วนงาน โดยวัดค่าของส่วนงานเป็นยอดรวมตามงบการเงินของบริษัท

กิจการบางแห่งอาจไม่ได้มีการบริหารจัดการที่แตกต่างกันตามความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และบริการ หรือตามความแตกต่างเขตภูมิศาสตร์ ดังนั้น ส่วนงานที่เสนอรายงานแต่ละส่วนงานของกิจการเหล่านั้นอาจนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์และบริการที่สำคัญที่แตกต่างกันหลายอย่าง หรืออาจมีส่วนงานดำเนินงานมากกว่าหนึ่งส่วนงานที่นำเสนอรายได้ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์และบริการชนิดเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน ส่วนงานที่เสนอรายงานแต่ละส่วนงานอาจจะถือครองสินทรัพย์ในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันหลายแห่ง รวมทั้งมีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่เกิดจากลูกค้าที่อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกัน หรือกิจการอาจมีส่วนงานดำเนินงานมากกว่าหนึ่งส่วนงานที่ดำเนินการในเขตภูมิศาสตร์เดียวกัน กิจการเหล่านั้นจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลตามเขตภูมิศาสตร์และข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้ารายใหญ่กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงปัจจัยที่กิจการใช้ในการกำหนดส่วนงานดำเนินงาน เช่น ฝ่ายบริหารของกิจการจัดโครงสร้างองค์กรตามชนิดของผลิตภัณฑ์และบริการ ตามเขตภูมิศาสตร์ ตามการกำกับดูแล หรือพิจารณาจากหลายปัจจัยรวมกัน ตลอดจนมีการรวมส่วนงานดำเนินงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันหรือไม่

ผลการศึกษาตัวแปรควบคุม พบว่า ขนาดของกิจการซึ่งบริษัทมีสินทรัพย์รวมสูงสุดเท่ากับ 3,155,090.81 ล้านบาท สินทรัพย์รวมต่ำสุดเท่ากับ 1,750.55 ล้านบาท โดยมีค่าลอการิทึมของสินทรัพย์รวมสูงสุดที่ 14.95 และมีค่าต่ำสุดที่ 7.47 ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้บริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) ในการสอบบัญชีของกิจการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 87.09 และใช้บริการสอบบัญชีจากบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Non-Big4) ร้อยละ 12.91 ส่วนผลขาดทุนจากการดำเนินงาน บริษัทส่วนใหญ่ไม่มีผลขาดทุนจากการดำเนินงาน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 95.16 และมีบริษัทที่มีผลขาดทุนจากการดำเนินงานเพียงแค่ร้อยละ 4.84 เท่านั้น

2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงานกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทย่อยที่ระบุไว้ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 8 สรุปผลการศึกษา

สมมติฐาน	ผลลัพธ์
H1: การเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธ
H2: ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ยอมรับ
H3: ศักยภาพผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธ
H4: ผลขาดทุนจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธ
H5: ประเภทอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	ปฏิเสธ

ข้อเสนอแนะงานวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษา ควรใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมากกว่า 3 ปี
2. การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดเผยข้อมูลส่วนงานดำเนินงานและมีการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทที่มีส่วนงานเดียวและมากกว่าส่วนงานเดียว เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยการเปิดเผยข้อมูล
3. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น บริษัทตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (MAI)

เอกสารอ้างอิง

- กฤตยชญ์ ศรีสุข. (2556). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับการเปลี่ยนแปลงราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มอุตสาหกรรมของหลักทรัพย์ในดัชนี SET50. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เกรียงไกร บุญเลิศอุทัย, ศิลปพร ศรีจันทเพ็ชร, อนุวัฒน์ ภักดี. (2562) เรื่องสำคัญในการตรวจสอบบอกระไร. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 15(45), 5-25.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (7 พฤศจิกายน 2562). *ประวัติความเป็นมาของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.set.or.th>
- นันทชาติ รัตนบุรี. (2555). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทและขอบเขตการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบนเว็บไซต์ของบริษัท : กรณีศึกษา บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (การศึกษาดุษฎีนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, สาขาวิชาการบัญชี.
- วิศรุต ศรีบุญนาค. (2559). *การค้อยค่าของสินทรัพย์ทางการเงินที่วัดมูลค่าด้วยราคาหุ้นตัดจำหน่าย*. 25 มกราคม 2562. <https://account.cbs.chula.ac.th>
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2552). *มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน*. ค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2562 จาก www.fap.or.th

- เสาวลักษณ์ เอี่ยมวชิรกุล. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน
จำแนกตามส่วนงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีย
มหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อลิศรา ผลาวรณ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของบริษัทกับระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทกับ
ระดับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
บัญชียมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- อังครัตน์ เจริญจิรายวัฒน์. (2555). มาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 8 ส่วนงานดำเนินงาน
(IFRS 8 Operating Segments). Financial Reporting Update @ The Stock Exchange of Thailand, 3, 3-12.
- Allen, F., and Faulhaber, G.R. (1989). Signaling by Underpricing the IPO Market, *Journal of Financial Economic*,
23, 303-323.
- Ball, S. (1977). An Empirical Evaluation of Accounting Income Number. *Journal of Accounting Research*
- Jalila J. & Devi S. (2012). Ownership structure effect on the extent of segment disclosure: evidence from Malaysia.
Procedia Economics and Finance, 2, 246-256.
- Lang, M.; and Lundholm, R. Cross sectional determinants of analyst rating of corporate disclosures. *Journal of
Financial Economics*. 3 (1976): 305-360.
- Sanford, Eprile, Brenda. 7 steps to better disclosure. *CMA Management*. 73(3). (1995): 18-22.